

Is er nog leven na Seattle?

Erik Paredis, Jack van Dijk

Een WHO-interview (Wereld Handelsorganisatie)

De WHO (Wereld Handelsorganisatie) hield in december 1999, van 30 november tot 3 december, haar derde ministriële conferentie, sinds zij als organisatie de GATT (General Agreement on Trade and Tarifs) opvolgde. Deze ministeriële conferentie, gehouden, te Seattle, is op een mislukking uitgedraaid. De vertegenwoordigers van de 135 lidstaten zijn er niet in geslaagd een gemeenschappelijke verklaring goed te keuren en daarmee een agenda vast te leggen voor een nieuwe onderhandelingsronde over de liberalisering van de wereldhandel. Oikos had een gesprek met Bert De Wel, werkzaam op het kabinet van Federaal minister Magda Aelvoet, bevoegd voor Volksgezondheid, Leefmilieu en Consumentenzaken en met Jan Luykx, werkzaam op het kabinet van Staatssecretaris Pierre Chevalier, bevoegd voor Buitenlandse Handel. Beiden waren aanwezig op de Ministeriële Conferentie in Seattle van begin december 99.

45

OIKOS: Seattle, is hoewel een mislukking, toch een belangrijk moment. Binnen de NGO-wereld spreekt men in termen van voor-Seattle en na-Seattle, alsof het een soort van breuklijn betreft. Hoe hebben jullie dat ervaren? Kan je echt spreken van een komend post-Seattle tijdperk of is er eigenlijk niet echt zoveel veranderd?

Bert De Wel: Ik denk dat er wel degelijk iets veranderd is. Men spreekt van een mislukking omdat men niet tot een akkoord (basistekst) is kunnen komen in Seattle. De redenen van de mislukking van Seattle hebben spijtig genoeg niet veel te maken met wat er op straat gebeurde, de manifestaties en de blokkades tegen deze conferentie, al maakten die wel veel indruk. De ware redenen waren dat de klassieke thema's nog altijd domineren: voor Europa is dat het landbouwbeleid en voor de V.S.A is dat juist het in vraag stellen van het Europees Landbouwbeleid. De V.S.A wenst een afbouw van de exportsubsidies in het Europees landbouwbeleid. Daar liep het weer vast. Vroeger kon men gemakkelijker de ontwikkelingslanden in één van de twee kampen te krijgen, om grotere coalities te bekomen en zo toch de balans te doen overslaan in de ene of in de andere richting en kon er toch nog een akkoord gevonden worden. De ontwikkelingslanden zijn harder op de rem gaan staan; dat heeft het klassieke spel doorkruist. Bijkomende redenen zijn de komende presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten van Amerika (november 2000). De V.S.A. zijn dan weinig geneigd tot echte toegevingen aan de straatprotesten. De Europese Unie (EU) had relatief gezien een goede

tekst als uitgangspunt; ook wat betreft milieu- en sociale aspecten. Maar toen duidelijk werd dat juist deze aspecten onder druk kwamen, was het in dergelijke omstandigheden beter géén akkoord te hebben, dan een slecht akkoord.

Jan Luykx: In Seattle was het de derde ministeriële conferentie van de WHO. In het verdrag van Marakesh (1994) werd vastgelegd dat de WHO tweejaarlijks ministerieel samenkomt. De organisatie telt ondertussen 135 leden. De voorloper van de WHO, de GATT, heeft ook al 40 jaar dergelijke bijeenkomsten gekend, daar waren ook bijeenkomsten bij die minder succesvol waren dan andere. Verwijzen we maar naar de hele problematiek van de Uruguay-round, dat is ook geen gemakkelijke bevalling geweest. Wat er in de aanloop naar Seattle gebeurd is, is ook bepalend voor het gebrek aan resultaat. Een aantal grote lidstaten vond dat het tijd was om een nieuwe globale onderhandelingsronde te starten en dat is dan ook meteen het belangrijkste agendapunt geweest van deze ministeriële conferentie. Het ging hier niet over het onderhandelen zelf, maar eigenlijk enkel over het opmaken van een agenda waar de volgende jaren over onderhandeld zou worden. Op deze punten zou dan in de komende jaren vooruitgang geboekt moeten worden. In Seattle is gebleken dat er over die agenda geen overeenstemming kon gevonden worden en in die zin is Seattle ook effectief mislukt. Redenen daarvoor zijn verschillend van aard; Bert De Wel heeft er al een aantal van genoemd. In Genève al, waar de voorbereidende werkzaamheden gedaan werden, – alle lidstaten zijn daar vertegenwoordigd op het niveau van ambassadeurs in een soort van permanente raad – daar was het al duidelijk dat deze werkzaamheden niet vorderden. Normaal gezien wordt een ministeriële conferentie zeer goed voorbereid en ligt er een 'draft', waar in grote mate al overeenstemming over is, klaar voor de conferentie. Deze keer in Seattle was er niets. En om dan op 4 dagen tijd een dergelijk akkoord – wat toch heel complex is – uit de grond te stampen..., dat is niet realistisch.

Ook was op voorhand gebleken dat de tegenstellingen tussen de gekende belangengroepen veel te groot was. De tegenstellingen tussen de V.S.A. en EU, maar ook tussen de ontwikkelingslanden en de groep van geïndustrialiseerde landen waren te groot. Ik sluit me aan bij Bert De Wel, dan kan je beter geen akkoord hebben dan een slecht akkoord. Het is niet goed om vlug, vlug, dan toch maar een agenda neer te leggen. De Belgische regering was overigens, zie standpunt van de EU, voor een globale agenda.

OIKOS: Er is dan toch in de voorbereiding naar, maar ook in Seattle zelf, qua besluitvorming het een en ander misgelopen. Wordt het niet hoog tijd voor betere procedures inzake besluitvorming? Wat het inhoudelijke betreft, schiet het WHO-kader niet tekort inzake milieu- en sociale aspecten?!

Jan Luykx: Er zijn twee aspecten: het inhoudelijke en het procedurele. Je kunt stellen dat in Seattle over de twee gestruikeld is. Er wordt nu gewerkt aan zowel het procedurele als aan het inhoudelijke. Nu zijn inhoudelijke kwesties ook een kwestie van onderhandelingen tussen de lidstaten, niet alleen binnen de WHO, maar ook bilateraal. Als de EU, wat betreft milieu- en sociale doelstellingen (er zijn er ook andere), binnen het WHO resultaat wenst te halen, dan moet de

EU ook steun hiervoor krijgen bij de ontwikkelingslanden. Daar ligt precies het probleem: de ontwikkelingslanden houden hier de voortgang tegen, maar zonder hun steun zal het ook nooit op de agenda komen. Milieuaspecten en sociale aspecten moeten aan bod komen binnen de WHO, maar niet uitsluitend binnen de WHO. Het zijn ook politieke kwesties. Die moeten (ook) op allerlei andere plaatsen aan de orde komen. Dat gebeurt via bilaterale contacten, maar ook via de EU. De Europese Commissie heeft van de Europese Raad als taak gekregen om ook bilateraal te onderhandelen, te overleggen met andere landen. Met name ook met grote landen, zoals India en Brazilië, om hen ervan overtuigen dat die verschillende doelstellingen belangrijk zijn en ook aan hen te vragen op die vlakken open te zijn. Procedureel wordt er nu voornamelijk gewerkt aan de interne transparantie binnen de WHO. Dat betekent dat ernaar gestreefd wordt, om alle WHO-leden zoveel mogelijk te betrekken bij de werkzaamheden .

Oikos: Een duidelijke breuk dus in cultuur, in vergelijking met de tijden van de GATT, waar de grote blokken samen zaten, onderhandelden en afspraken maakten waarbij de rest van de wereld zich dan maar had aan te sluiten?!

Jan Luykx: Binnen de Verenigde Naties werkt het ook zo; daar zie je ook dat op informele wijze landen samen zitten. In Europa is het de EU die, namens de verschillende landen (binnen de WHO) opereert. Dat is ook zo verdragsrechtelijk vastgelegd. Dat gebeurt omdat je dan ook, de facto, meer invloed kunt uitoefenen. Ten tijde van de GATT was het wel wat te expliciet en men beseft nu wel dat het op die manier niet verder kan. Ook de 'Green Room' procedure geeft toch ook wel problemen.

(De Green Room procedure: de Green Room betekent in WHO-kringen, onderhandelingen in kleine gesloten kring om knopen door te hakken. Groen was de kleur van het behang van het kantoor van de directeur-generaal van de GATT. – red.)

Bert De Wel: Concrete voorstellen om naar een andere organisatie van besluitvorming binnen de WHO te gaan – weg van de Green Room palavers – zijn er nog niet gedaan. Inhoudelijk is het duidelijk dat men, als men vooruitgang wil boeken, de ontwikkelingslanden nodig heeft . Vanuit de WHO heeft men naar de minst ontwikkelde landen voorstellen gedaan met betrekking tot de markttoegang; daar is nogal ontgoocheld op gereageerd, omdat de voorstellen niet ver genoeg gingen voor de ontwikkelingslanden. Seattle heeft heel duidelijk als signaal gegeven dat het anders moet, procedureel maar ook inhoudelijk. Voorlopig is men daar toch nog niet in geslaagd.

OIKOS: Heeft de EU daar dan geen concrete voorstellen voor? Zijn er duidelijke indicaties dat men van die oude besluitvorming (zoals de Green Room procedures) gaat afstappen?

Jan Luykx: Er zijn verschillende voorstellen die de Europese Commissie hierover gedaan heeft. De Green Room is een informele zaak (informele procedure). Het staat nergens in het verdrag. In de toekomst zal de besluitvorming moeten

hervormd worden. De G-77 bijvoorbeeld (groep van ontwikkelingslanden), heeft ook standpunten vastgelegd naar Seattle toe, maar is nooit binnen de WHO als groep opgetreden. Dit laatste ging niet, omdat er binnen die groep ook verschillende belangen spelen. Heel de discussie over meer markttoegang van producten van de minst ontwikkelde landen (MOL-landen) bij ons en in de VSA heeft niet zozeer te maken met die procedurele zaken, maar is wel belangrijk. Het is een belangrijk punt van discussie, kwestie van 'confidence building' naar de ontwikkelingslanden toe. Eenvoudig is het niet want niet alle ontwikkelingslanden zijn daar dan weer gelukkig mee. Zij zien dat als een parallelle exportstroom die hen, landen die niet tot de MOL behoren, dan weer benadeelt.

OIKOS: WHO en met name het nog meer liberaliseren van de handel stelt ook duidelijk problemen wegens het ontbreken van sociale en milieuaspecten daarin.

Bert De Wel: Binnen de NGO-wereld, spreekt men van WHO-plus. Dat betekent dat je de core-issues hebt, dat zijn de harde handelsbelangen: landbouw, industrie en diensten en dan pas komen zaken zoals: milieu en sociale normen. Zolang er geen akkoord is over die zagezegde harde sectoren, geraakt men op die andere terreinen niet verder. De milieuaspecten en sociale normen worden gezien als pasmunt in die onderhandelingen over die harde belangen. Het zou beter zijn te vertrekken vanuit duurzame ontwikkeling, waarbij binnen economische belangen integratie plaats vindt van sociale en milieuzaken als een soort van 'Bottom-line'. Van daaruit landbouw, industrie en diensten te bekijken, die wijze van aanpak krijgt niet echt kansen. Er zijn wel tekenen in die richting. Ik vind het toch al heel positief dat zelfs de Wereldbank niet zo lang geleden nog aangaf dat het 'Trickle Down Effect' niet echt werkt (uitleg: als je de handel maar vrij genoeg maakt en de economie ruimte geeft dan komen de voordelen ook vanzelf bij de rest van de wereld terecht, rest van de bevolking). Ik was zeer verwonderd dat de Wereldbank hiermee afkwam, van de UNDP (United Nations Development Programme) weten we dat deze organisatie een dergelijke analyses maakt. Ik heb dat artikel gekopieerd en boven mijn bureau gehangen. Internationale handel creëert welvaart; maar dat kan enkel als er ook duidelijke begeleidende maatregelen genomen worden. Het is spijtig dat de Europese Commissie niet duidelijk vasthoudt aan de compatibiliteit tussen enerzijds het WHO-proces en anderzijds de milieuakkoorden. Wij hebben gemerkt dat de Europese Commissie geneigd is om toegevingen te doen in zachtere sectoren (o.m. milieu), om vooruitgang te maken op de harde thema's.

Jan Luykx: In de preambule van de WHO staat dat duurzame ontwikkeling een van de basisdoelstellingen is van de WHO. De WHO, zijnde haar lidstaten, die moeten dat bewerkstelligen, en dat zijn er nu al 135 tezamen. Deze staten samen moeten daarin wel een consensus vinden. De EU is voorstander van een compatibiliteit van milieuakkoorden (Verdrag van Montreal, Biodiversiteitsverdrag en Verdrag van Kyoto, en dies meer)* met de WHO. Het is een heel moeilijk punt, omdat de EU daarin vrijwel geïsoleerd staat. Hoewel je in de kranten leest dat men in de VSA hier ook oog voor heeft, blijkt bij de onderhandelingen dat de VSA daar niet in is geïnteresseerd. Een van de redenen daarvoor is dat zij veel van de milieuakkoorden gewoonweg niet mee

ondertekend hebben. Je zit hier dus met een onderhandelingsmoeilijkheid. Maar de WHO is ook duidelijk een handelsorganisatie, een Wereldhandelsorganisatie, in de eerste plaats opgericht om de wereldhandel te bevorderen. Langs de andere kant heb je de VN, de UNEP (United Nations Environment Programme) en andere organisaties met andere doelstellingen. Men moet ervoor waken om niet al die andere aspecten die passen in het globaal kader allemaal aan het WHO-kader te willen hangen. We moeten goed weten wat het vertrekpunt is van de WHO. Het is niet de VN, het is geen organisatie, zoals de VN, die een roeping heeft om universeel te zijn. Het is wel zo dat de WHO een 'dispute-settlement', geschillenregelingsmechanisme, met bindende kracht heeft, dat men niet vindt bij andere internationale organisaties, buiten misschien de Europese Unie. Dat heeft de WHO wel een soort van supra-nationale dimensie gegeven. Daar wordt naar gekeken, dat is natuurlijk een nuttig instrument om ook andere doelstellingen, zoals milieu en sociale normen, mee te benaderen.

OIKOS: Is die geschillenregeling wel zo interessant voor alle landen, immers niet-naleving wordt met name commercieel gesanctioneerd. Welke economische sancties kan een land als bijvoorbeeld Togo nemen ten aanzien van de Europese Unie of de VSA?

Jan Luykx: Ecuador heeft net een zaak gewonnen tegen de EU inzake preferenties aan ACP-landen (African, Caribbean, Pacific) die bananen naar Europa exporteren. Ecuador voelt zich daarbij als niet ACP-land benadeeld. Ecuador is nu aan het onderhandelen over compensaties.

OIKOS: Als de EU, als het over bio-technologie gaat, toegeeft aan de VSA om binnen het kader van de WHO een werkgroep hierover op te richten, terwijl dit debat thuis hoort binnen het Bio-Veiligheids-Verdrag, is die verschuiving dan al niet een gevaarlijke toegeving naar de VSA? Daaruit blijkt toch dat de EU zelf zich flexibel opstelt tegenover milieudoelstellingen!

Jan Luykx: Het klopt dat de Europese Commissie hier op een bepaald moment mee is afgekomen, maar dat is een tactische blunder geweest; zeker ook gezien de onderhandelingen die hierover al lopen binnen het Biologisch-Veiligheids-Verdrag. Maar ik weet dat er ook een werkgroep bestaat binnen de WHO over leefmilieu en handel. Maar ook daar houden de ontwikkelingslanden een vooruitgang tegen. Tegelijkertijd moeten we vaststellen dat er – en die werkgroep bestaat al een tijd – nog niet veel uitgekomen is. Daaruit blijkt dat het niet is omdat je een werkgroep opricht, dat je automatisch resultaat bereikt. Het is eigenlijk eerder een kwestie van de keuze van Forum dat hier speelt.

Bert De Wel: Ik merk wel dat, wat betreft de koppeling van milieuakkoorden met de voortgang van het vrijhandelsproces, de EU daarin vrijwel alleen staat. Er zal hard gewerkt moeten worden om de ontwikkelingslanden, maar ook de VSA en de andere partners ervan te overtuigen dat milieuaspecten mee geïncorporeerd moeten worden. Het is vechten tegen de bierkaai, dat geef ik toe. Zolang de ontwikkelingslanden bijvoorbeeld de directe handelsopbrengsten verkiezen boven investeringen op lange termijn in milieu, geraken we er ook niet.

OIKOS: België moet via de EU gaan en kan niet met eigen initiatieven komen. Kan België, binnen de EU ook echt aan bod komen?

Jan Luyckx: Het Europees standpunt werd in oktober vastgelegd in de raad van Algemene Zaken en daar zijn heel wat vergaderingen aan voorafgegaan. Vergaderingen, bijeenkomsten met alle ministeries maar ook met de NGO-wereld en het bedrijfsleven. Ik denk dat iedereen daarbij betrokken is geweest. In de parlementen hebben we hierover ook zeker een aantal discussies gehad.

Bert De Wel: De normale werking voorziet wel dat er tegen 2001 een nieuwe ministeriële conferentie komt.

Jan Luyckx: De houding van de EU is wel dat er vanaf 2001 over diensten en landbouw onderhandeld moet kunnen worden (ook beslist in het Verdrag van Marrakesh). Voor die onderhandelingen werd geen vast 'tijds kader', noch werden er resultatenverbintenissen, afgesproken. Voor de EU blijft het essentieel dat deze onderhandelingen verbonden blijven aan een globaal pakket.

OIKOS: Weer praten over een globale ronde; is het niet beter om nu eerst eens een grondige evaluatie te maken van wat de rondes in het verleden (van de GATT) in feite bereikt hebben, wat daar de resultaten van zijn alvorens verder te gaan? Nu komen vooral de negatieve zaken tot uiting: toch toeneming van de kloof tussen arm en rijk, het uit boten vallen van landen, vooral van MOL-landen. Zou dat ook niet meer de prioriteit van België moeten zijn om in het EU-standpunt opgenomen te krijgen?

50

Jan Luyckx: De evaluatie werd gedaan, is nog volop aan de gang (Sustainable Impact Assessment studies door de EU gevraagd).

Bert De Wel: Op zich lijkt mij dat goed om te zeggen, waar staan we nu, en wat zijn de resultaten. Maar het is ook zo dat de logica van de WHO zodanig is dat er geen weg terug is. Ook de ontwikkelingslanden hebben tijdens UNCTAD-X (United Nations Conference on Trade and Development) erkend dat de WHO het forum is voor regelgeving van de internationale handel. Maar er moeten aanpassingen komen in de procedures.

OIKOS: Stel dat er binnen dit jaar nog een vervolg-ministeriële conferentie komt, terwijl België het voorzitterschap heeft van de EU. Opent dat geen perspectieven voor België om duidelijk mee de agenda (standpunt EU) te bepalen en te sturen?

Jan Luyckx: Voorzitterschap voor één van de landen van de vijftien, het moet duidelijk zijn dat je daardoor niet meteen inhoudelijk (eigen) dingen kunt realiseren. Misschien zelfs het tegendeel; immers, als voorzitter moet je het gemeenschapsbelang in de gaten houden. Je moet het relativeren, je kunt als voorzitter niet zomaar ineens met iets afkomen (wat niet op voorhand min of meer afgesproken was). Je kunt wel de zaken goed voorbereiden, met de verschillende landen praten, onderhandelen, om bepaalde dingen naar voren te brengen.

Om een voorbeeld te geven: de prioriteiten van het Frans voorzitterschap, dat waren 3 punten die zeer algemeen waren en waar je alles mee kan doen. Het voorzitterschap dient ook gerelativeerd te worden.

OIKOS: In welke mate kunnen de ontwikkelingslanden binnen de nieuwe procedures beter aan bod komen, gehoord worden?

Bert De Wel: Er worden afspraken gemaakt om ontwikkelingslanden ook op het technische vlak bij te staan, binnen onderhandelingsprocessen, daar waar het hun aanbelangt, dat bestaat al. Dat is een instrument om de ontwikkelingslanden actiever te betrekken en de UNCTAD is hiervoor het forum bij uitstek.

Jan Luykx: Die technische assistentie is heel belangrijk, die moet de ontwikkelingslanden beter in staat stellen effectief mee te onderhandelen. Technische assistentie via de UNCTAD, ook via de WHO is heel belangrijk. Het is duidelijk dat een aantal grote ontwikkelingslanden zoals Brazilië, India, wel goed georganiseerd zijn, ook juridisch technisch. Het is zo dat er een initiatief is van Nederland samen met een aantal Zuid-Amerikaanse landen om gezamenlijk een initiatief te nemen om ondersteuning te verlenen (technisch, juridisch) aan ontwikkelingslanden binnen de WHO. Het betreft hier een vrijwillige, bilaterale bijdrage. Ik denk niet dat België daaraan meedoet.

OIKOS: Ik hoor nauwelijks divergenties in standpunten. Ik heb de indruk dat enkel hier en daar, binnen de WHO, regeltjes aangepast dienen te worden (kijken naar de assessment studies). Kortom het gaat goed, het proces rolt gewoon verder. Wat mij altijd verbaast in deze hele discussie, is dat men binnen het hele proces van het UNCED-akkoord (United Nations Conference on Environment and Development) daar heel vlot de vrijhandel bijna naadloos inpast.

Bert De Wel: Magda Aelvoet (Federaal minister bevoegd voor Volksgezondheid, Consumenten zaken en Leefmilieu), is gaan spreken op een symposium van NGO's waar vooral opgeroepen werd 'to abolish' de WHO. Dat is ook een piste die je kunt bewandelen maar ik denk niet dat dat de beste optie is. Het is eerder blijven hameren op de noodzaak om milieuaspecten, sociale normen te incorporeren. Het WHO moet je zien als een kader, maar je moet het wel duidelijk in andere richting verder ingevuld zien te krijgen.

OIKOS: Belangrijkste doelstelling van de WHO blijft de vrijhandel en hier en daar zijn milieuaanpassingen niet meer dan opsmuk!?. Het is toch ook zo dat je met heel ongelijke partners zit! En bij ongelijke partners zie je toch dat het altijd dezelfde (de sterkeren) zijn, die met de winsten gaan lopen en zijn het altijd dezelfde (de zwakkere landen) die aan het kortste eind trekken. Zou het niet goed zijn om bijvoorbeeld de 5 basis ILO-conventies op te nemen in het WHO-verdrag. Dan kunnen deze conventies ook meegenomen worden in het geschillenmechanisme.

Jan Luykx: Er zijn sociale grondrechten opgenomen in het GATT-verdrag, zoals het verbod op slavenarbeid. Het lijkt aangewezen om op het niveau van de WHO

de discussie over de integratie van andere belangrijke sociale normen te voeren. Maar dan moet er wel een consensus over zijn. Van de 135 lidstaten van de WHO zijn er waarschijnlijk meer die hier tegen zijn, dan die er voor zijn.

Bert De Wel: Er zijn duidelijk eisen, o.a. wat betreft markttoegang, die ervoor moeten zorgen dat ontwikkelingslanden op een eerlijker wijze, (fair trade), moeten kunnen deelnemen aan de wereldhandel. Het moet een combinatie zijn van: én strengere milieunormen, maar tegelijkertijd ook gemakkelijker toegang (fair trade) tot onze markten voor producten uit de ontwikkelingslanden. Tegelijk denk ik dat het in de huidige context geen goede zaak is om vrijhandel op zich in vraag te stellen.

OIKOS: De EU heeft een aantal Lomé-akkoorden getekend met de ACP-landen; binnen de WHO zal dat in de toekomst niet meer mogelijk zijn.

Jan Luykx: De ACP-onderhandelingen, het is duidelijk dat daar specifieke preferenties in zitten voor de ACP-landen. Om die toe passen heeft men een 'waiver' (goedkeuring) nodig binnen de WHO. Die is aangevraagd, maar die wordt momenteel geboycot door de bananenproducerende landen die daar niet bijhoren. Het is evident dat, als men in het WHO-kader zit, ACP-akkoorden, die in grote mate dezelfde groep landen omvatten als de MOL-landen (minst ontwikkelde landen), de facto een beetje leeg zullen worden. Dat is in feite de evolutie van de WHO. Die ACP-dynamiek, hoe je het ook draait of keert, is natuurlijk ook ergens het gevolg van het oude Europees kolonialisme en je kan je de vraag stellen waarom die landen dan wel (andere ontwikkelingslanden daarbuiten dan weer niet) zulke preferenties moeten krijgen.

Bert De Wel: Vanuit een groen standpunt konden wij ons goed vinden in (in eerste instantie) het standpunt van de Europese Unie, omdat de milieustandpunten er goed in zaten. Maar wij wensen niet dat milieustandpunten 'geflexibiliseerd' gaan worden (dat erop beknipt gaat worden). Het kan ook niet zo zijn dat de ontwikkelingslanden slechts kruimels krijgen toegeschoven. Ik heb onderhandelingen meegemaakt met afgevaardigden van de ACP-landen en heb dan snerende opmerkingen moeten horen aan het adres van de EU. Kritieken dat men zich door de EU bedrogen en in de steek gelaten voelde. Er moet wel concreet boter bij de vis zijn. Anders blijven we bij die WHO-plus zitten.

OIKOS: België krijgt binnenkort het voorzitterschap van de EU (tweede helft 2001). Gaat België zelf voorstellen naar voren schuiven.

Bert De Wel: Wat betreft flexibilisering van milieuaspecten in een eventuele nieuwe onderhandelingsronde, vragen de milieuministers alleszins dat de EU daar geen concessies zou doen. Op dit ogenblik is er wel degelijk een dynamiek van de dertien Europese milieuministers, die op handelsvlak vaak sneller gaat dan de Europese Commissie. Binnen die dynamiek is België één van de actievere landen.

- * *Verdrag van Montreal*. Het betreft hier Montreal Protocol dat handelt over (uitbanning, gefaseerde afbouw van ozonafbrekende stoffen, gassen). Dit protocol werd in 1987 afgesloten en in 1990 en 1992 geamendeerd.

Biodiversiteitsverdrag. De internationale gemeenschap heeft het Verdrag inzake biologische diversiteit in 1992 op de top van Rio aangenomen. Het werd geratificeerd door 171 landen waaronder België. De doelstellingen van het Verdrag zijn: het behoud van de biodiversiteit, het duurzame gebruik van haar elementen en de eerlijke en billijke verdeling van de voordelen die uit de exploitatie van de genetische hulpbronnen voortvloeien.

KyotoVerdrag, ofwel Kyoto-protocol. In dit protocol zijn afspraken neergelegd ter reductie van de broeikasgassen. Zoals het terugdringen van CO₂ uitstoot met 7.5 % in 2010 met als referentiejaar 1992.

[Bio]

Bert De Wel is kabinetsmedewerker van Federaal minister Magda Aelvoet, bevoegd voor Volksgezondheid, Consumentenzaken en Leefmilieu.

Jan Luykx is kabinetsmedewerker van Staatssecretaris Pierre Chevalier, bevoegd voor Buitenlandse Handel.